

OPAZOVANJE POŽARNO OGROŽENIH OBMOČIJ IZ ZRAKA

Peter Bahčič*

UDK 614.84

Sušno obdobje v začetku letošnjega leta, ki je v Sloveniji trajalo od 10. decembra 1992 do 10. aprila 1993, je ustvarilo ugodne razmere za močno povečano število požarov v naravi.

Požarna nevarnost v naravi se je začela v submediteranskem delu Slovenije povečevati že v začetku januarja. Število požarov v naravi je začelo naglo naraščati v drugi polovici meseca januarja, medtem ko so v februarju in marcu že dosegli razsežnosti naravne nesreče (1).

V prvih dveh mesecih leta 1993 je bila izrazita koncentracija požarov v naravi v požarno najbolj ogroženih občinah: Kopru, Izoli, Piranu, Sežani, Novi Gorici, Ajdovščini, Postojni, Ilirski Bistrici. Tu je bilo skupno 254 požarov v naravi, požarna površina pa je znašala kar 2856 hektarjev (1).

Za tako neugodno stanje ne smemo kriviti le vremenskih razmer, saj le-te same po sebi ne povzročajo požarov, ampak le povečujejo možnost, da do njih pride. Najpogostejši vzrok požarov je bilo malomarno ravnanje ljudi pri sežiganju podrasti ter travniških in njivskih odpadkov. Neugodne številke so prav gotovo tudi posledica premalo učinkovitega nadzora, pa tudi kazenske politike, ki je neupoštevanje požarnovarstvenih ukrepov, ki jih je sprejela in razglasila večina slovenskih občin, predvidevala simbolične kazni. V takšnih razmerah tudi obveščanje in opozarjanje javnosti o požarnih razmerah, ki ga je med sušnim obdobjem izvajala Republiška uprava za zaščito in reševanje v sodelovanju s Hidrometeorološkim zavodom Republike Slovenije, žal ni dalo rezultatov.

Da bi izboljšali stanje na tem področju, smo na Republiški upravi za zaščito in reševanje začeli vzpostavljati organiziran sistem opazovanja in obveščanja pred požari v naravi, ki vključuje funkcionalno organizacijo odkrivanja in obveščanja o nastalem požaru. Namen sistema je požar čimprej odkriti in o njem obvestiti organizirane sile za zaščito in reševanje ob požarih.

Na požarno ogroženih območjih se uvajajo naslednje oblike opazovanja:

Opazovanje v svoji okolici

V to opazovanje so vključeni vsi občani, ki živijo na določenem požarno ogroženem območju, kot tisti, ki so iz različnih razlogov na teh območjih. Zlasti pa to velja za:

- poverjenike civilne zaščite,
- pripadnike prostovoljnih gasilskih društev,
- gozdne delavce in lovce,
- tabornike idr.

Obveščanje poteka prek telefonske številke 985 ali neposredno prek gasilcev.

Ce so o požaru obveščeni gasilci, so dolžni podatke posredovati tudi v regijski center obveščanja.

Protipožarni nadzor iz zraka

V to opazovanje so vključeni Letalski odsek Republiškega štaba za teritorialno obrambo in aeroklubi Ajdovščina, Bovec, Portorož in Postojna.

Letalski odsek Republiškega štaba za teritorialno obrambo se vključuje v protipožarni nadzor iz zraka na podlagi Navodila o izvajanju letalskih in helikopterskih opazovalnih preletov požarno ogroženih območij, ki ga je pripravila Republiška uprava za zaščito in reševanje.

Navodilo ureja izvajanje letalskih in helikopterskih preletov območij občin Nova Gorica, Ajdovščina, Postojna, Ilirska Bistrica, Sežana, Koper, Piran in Izola ob povečani stopnji požarne nevarnosti v naravi. Opazovalne prelete izvajajo šolska letala in helikopterji Letalskega odseka Republiškega štaba za teritorialno obrambo na zahtevo Republiške uprave za zaščito in reševanje. Letalski oziroma helikopterski preleti se izvajajo na relaciji letališče Brnik–Logatec–Kanal–Senožeče–Portorož–Ilirska Bistrica–Postojna–letališče Brnik. Podrobnejša smer preletov je razvidna iz karte preletov (slika 1).

Med izvajanjem opazovalnih preletov se posadki letala oziroma helikopterja po potrebi kot spremljevalec pridruži dežurni delavec Republiške uprave za zaščito in reševanje ali požarni inšpektor Republiškega inšpektorata za požarno varnost ali predstavnik občinske gasilske zveze v nabolj ogroženi občini.

Če posadka letala oziroma helikopterja opazi požar ali kurjenje, ki bi lahko povzročilo požar, zapusti predvideno smer preleta, se približa kraju dogodka in ga locira. Vodja posadke ali njegov spremljevalec o dogodku takoj obvesti republiški center za obveščanje oziroma pristojni regijski center za obveščanje, ta pa pristojne organe in službe, zadolžene za zaščito in reševanje ob požarih. Podrobnejši način obveščanja je razviden iz sheme obveščanja (slika 2).

Aeroklubi Ajdovščina, Bovec, Postojna in Portorož združujejo v svojih vrstah 81 usposobljenih pilotov motornih letal, ki s 17 motornimi letali v povprečju naletijo 2000 ur na leto. V protipožarni nadzor iz zraka se vključujejo na podlagi dogovora o izvajanju letalskih opazovalnih preletov požarno ogroženih območij, sklenjenega med omenjenimi aeroklubi in Ministrstvom za obrambo. Z njim se aeroklubi Ajdovščina, Bovec, Postojna in Portorož zavezujejo, da bodo v okviru svoje redne dejavnosti:

- izvajali letalske opazovalne prelete požarno ogroženih območij, za katera so zadolženi (slika 3), in o morebitnih požarih obveščali pristojne regijske centre za obveščanje (slika 4);
- sodelovali s pristojnimi štabi za civilno zaščito, regijskimi centri za obveščanje in upravnimi organi za obrambo pri

* Ministrstvo za obrambo, Republiška uprava za zaščito in reševanje, Kardeljeva ploščad 26, Ljubljana.

LEGENDA:

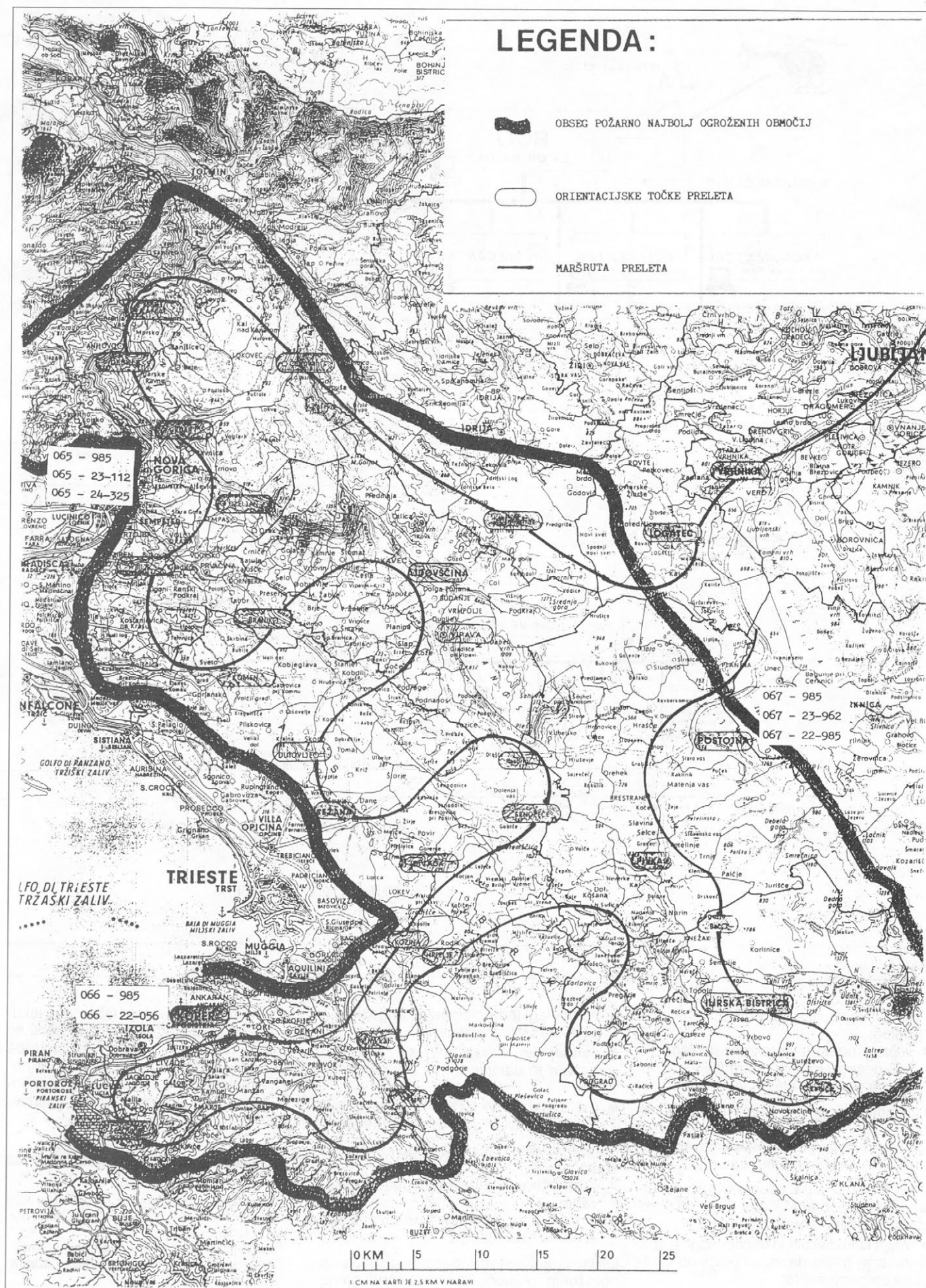
OBSEG POŽARNO NAJBOLJ OGOŘENIH OBMOČIJ

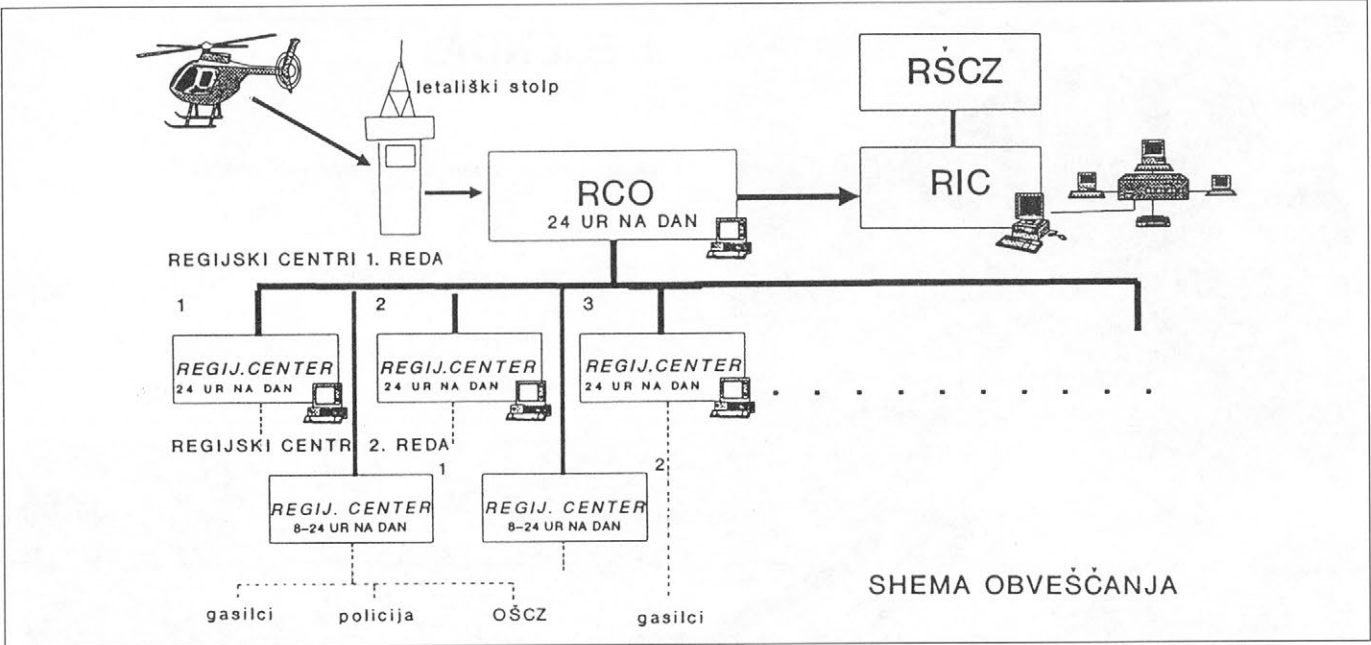
ORIENTACIJSKE TOČKE PRELETA

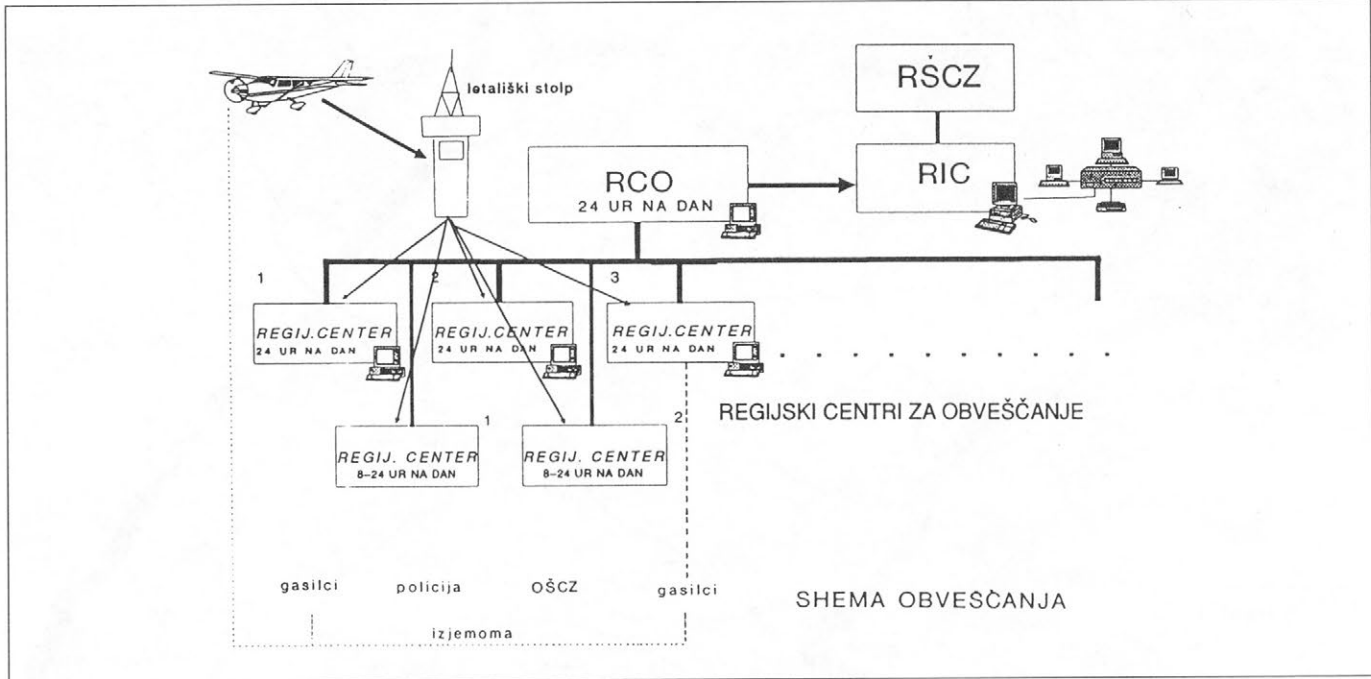
MARŠRUTA PRELETA

Slika 1.

Slika 2.

Slika 4.

izvajanju drugih zaščitnih in reševalnih nalog;

- v času požarne ogroženosti zagotavljali dosegljivost in pripravljenost pilotov ter tehnično brezhibnost letal.

V skladu z dogovorjenim letnim programom opazovalnih preletov bo Republiška uprava za zaščito in reševanje sofinancirala izvedbo navedenih nalog.

Oba sistema opazovanja imata svoje prednosti in pomanjkljivosti. Prednosti protipožarnega nadzora iz zraka so:

- večja učinkovitost in ekonomičnost opazovanja glede na vidno površino glede na časovno enoto;
- možnost pridobitve natančnih informacij o značilnostih in obsegu požara ter

na podlagi tega racionalno angažiranje sil in sredstev za gašenje;

- usmerjanje angažiranih sil na mesto požara in dajanje informacij za gašenje;
- psihološki učinek na ljudi, ki požigajo podrast ter njivske in travniške odpadke.

Pomanjkljivosti protipožarnega nadzora iz zraka so:

- nezmožnost neprekinjenega opazovanja,
- močan veter, ki preprečuje polet letala oziroma helikopterja.

Organizirani sistem opazovanja požarno ogroženih območij iz zraka nedvomno pomeni novo kakovost na področju zaščite in reševanja v slovenskem prostoru.

To potrjujejo tudi izkušnje Obalnega letalskega centra iz Portoroža, čigar piloti so od leta 1981, odkar letijo za potrebe slovenskih obalnih občin, že večkrat dokazali, da je nadzor iz zraka zelo pomembna dejavnost pri pravočasnem odkrivanju požarov.

1. Republiški štab za civilno zaščito: Poročilo o posledicah zimskega sušnega obdobja, št. 1, Ljubljana, 21. 4. 1993.

2. Fotografija letaka je iz knjige: Jelko Kacin, Sodobna letala in helikopterja, Naša obramba, Ljubljana 1989.

